

Мельник Оксана Володимирівна
к.е.н., доцент кафедри стратегії підприємств
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Київ,
Україна

Melnyk Oksana V.
PhD in Economics, associate professor,
Enterprises Strategy Department,
Vadym Hetman Kyiv National Economic University,
Ukraine

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: ЗАСАДИ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP: PRINCIPLES AND DEVELOPMENT OPPORTUNITIES

Анотація. Розглянуто причини розповсюдження інновацій, у тому числі соціальних, і визначено основні критерії соціального підприємництва. Здійснено порівняльну характеристику «традиційних» і соціальних підприємств та основі передумови їх створення.

Ключові слова: соціальні інновації, соціальне підприємство, соціально-орієнтована економіка

Summary. The article considers the reasons for spreading innovation, including social and the main criteria of social entrepreneurship. The comparative characteristic of «traditional» and social enterprises and on the preconditions of their creation.

Key words: social innovation, social entrepreneurship, social oriented economy

Світовий розвиток і розповсюдження інновацій, у тому числі і соціальних, включає появу нових стратегій, ідей, принципів, організацій, які ставлять на меті вирішення нагальних потреб соціуму, або попередження типових проблем суспільства, таких як бідність, адиктивна поведінка, нерівномірність у розподілі капіталу та ін. Протягом більшої частини минулого століття під соціальними інноваціями розуміли, частіше всього, соціальні зміни, індустріалізацію та сучасність у цілому. На сьогодні вектор дещо змінився, адже саме соціальні інновації є тією рушійною силою, яка зміщує фокус з технічного прогресу на розвиток людських цінностей, які орієнтовані на збільшення достатку або економічне зростання, а отже і вирішення певних соціальних завдань [4].

Яскравим прикладом соціальних інновацій є соціальне підприємство, що реалізується через створення соціальних підприємств. Нові форми організації підприємництва або взагалі нова ідея чи принципи діяльності підприємництва можуть активно впливати на соціум, створюючи та змінюючи організації, поширюючи певні ідеї та принципи. Такі якісні перетворення мають впроваджуватися і підтримуватися не тільки на рівні підприємців та організацій, а й на рівні держави.

Термін «соціальне підприємство» вперше був використаний в Англії у 60-х роках минулого століття. Одним із перших, хто створив першу Школу соціального підприємництва, а також більше ніж 60 соціальних підприємств, був М. Янг [1].

З кінця 1970-их років використовується таке визначення соціального підприємства: це юридично зареєстрована організація, яка перебуває у спільній власності та контролі членів цієї організації, та заснована на принципах рівної частки власності. Підприємство здійснює комерційну діяльність, створює суспільне багатство та сприяє покращенню екології. Суспільне багатство та екологічні вигоди є невід'ємною частиною цілей діяльності соціального підприємства; або на їх досягнення підприємство скеровує частину прибутку [5].

Розглянути за яких умов можливо посприяти створенню соціального підприємства як інноваційної інституції доцільно через інституційний підхід, який розглядався вище в питанні поширення соціальних інновацій. Більшість інновацій у процесі свого розвитку, за вдалих умов, можуть зазнати процесів інституціоналізації, тобто стають нормами, закріплюючись і стаючи стійкими практиками в суспільстві [3, с. 411].

Таким чином, на нашу думку, соціальне підприємство — це бізнес із соціальною місією, для якого характерні такі критерії:

- соціальний вплив (спрямованість на вирішення чи пом'якшення конкретної відчутної соціальної проблеми);
- інноваційність (застосування нових підходів чи способів розв'язання як давньої, так і новопосталої соціальної проблеми);
- самоокупність і фінансова стійкість (незалежність від зовнішнього фінансування);
- тиражованість (відтворюваність моделі соціального підприємства в інших географічних і соціальних умовах) [6].

Для наочності відобразимо порівняльні характеристики підприємств в табл. 1.

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ ОРГАНІЗАЦІЙ

Параметри	Соціальне підприємництво	Благодійна організація	Традиційне підприємство
Структура підприємства (організації)	Соціально орієнтована	Соціально орієнтована	Комерційна
Мета діяльності	Бути соціально корисним	Благодійність	Реалізація власної місії і поставлених цілей
Фінансування	Потрібен стартовий капітал	Залежить від зовнішніх джерел фінансування, пожертв, донорів, грантодавців	Може не залежати від зовнішніх джерел фінансування; необхідний тільки стартовий капітал
Результат діяльності	Розв'язання соціальних проблем, отримання прибутку	Отримує гранти та пожертви, які спрямовуються на розв'язання соціальних проблем	Отримує дохід від власної діяльності, метою якої є максимізація прибутку
Прибуток	Реінвестується	Відсутній	Прибуток розподіляється серед власників та акціонерів

Доповнено на основі [6]

Соціальне підприємництво як вид соціальних інновацій можна охарактеризувати як новий спосіб вирішення ряду соціальних проблем, що раніше перекладався на плечі держави. Соціальне підприємництво може бути представлене в різних формах (компанії, громадські організації, кооперативи) як проміжна ланка між благодійністю і класичним підприємництвом, що досить актуально в сучасних умовах особливо у східних регіонах України.

Література

1. Коханова Н. М. Появление и развитие социального предпринимательства как особого вида деятельности в России и в других странах / Н. М. Коханова // Экономика и социум. — 2013. — №4.
2. Назарук В. 5 парадоксів соціального підприємництва в Україні [Електронний ресурс], Джерело доступу: // <http://gurt.org.ua/blogs/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%20%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA/1288/>
3. Нуреев Р.М. Постсоветский институционализм. / Под ред. Р.М. Нуреева, В.В. Дементьева А. — Донецк: Каштан, 2005. — 480 с.
4. Пікап'юк Д. Соціальне підприємництво, як вид соціальних інновацій // [Електронний ресурс], Джерело доступу: // <http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/06/>
5. Спреклі Ф. Посібник з планування соціального підприємництва // [Електронний ресурс], Джерело доступу: http://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/posibnik_z_planuvannya_socialnogo_pidpriemstva.pdf
6. Український форум благодійників. Соціальне підприємництво. [Електронний ресурс], Джерело доступу: <http://ufb.org.ua/sekto-blagodijnosti/filantropija-u-sviti/trendi/trend-2.htm>

УДК 330.341.1

olganicolaychuk@rambler.ru

Ніколайчук Ольга Анатоліївна
к.е.н., КЕІ ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

Nikolaichuk Olga A.
PhD, Kriviy Rih Economic Institute SHEE
«Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman», Ukraine

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО:
СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИINTELLECTUAL ENTREPRENEURSHIP: THE
NATURE AND CHARACTERISTICS

Анотація: Досліджено сутність інтелектуального підприємництва в сучасних умовах економічного розвитку. Виокремлено основні ознаки інтелектуального підприємництва. Запропоновано типи інтелектуальних підприємницьких структур на основі інтелектуальної взаємодії працівників.

Ключові слова: інтелектуальне підприємництво, знання, інтелектуальна взаємодія, інтелектуальна корпорація.

Summary. The nature of intellectual entrepreneurship is investigated in modern conditions of economic development. The basic features of intellectual entrepreneurship are allocated. The types of intellectual business structures are proposed which based on the intellectual interaction of the employees.
Key words: intellectual entrepreneurship, knowledge, intellectual interaction, intellectual Corporation.